

Aan:
De Voorzitter van de Adviesraad
Internationale Vraagstukken (AIV)
Prof. drs. R. F. M. Lubbers
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Directie Mensenrechten,
Goed Bestuur en Democratisering
Bezuidenhoutseweg 67
Postbus 20061
2500 EB DEN HAAG

Datum 12 juni 1998
Kenmerk DMD/BC - 185/98
Betreft Uw advies inzake de doodstraf

Mede namens mijn ambtgenoten van Defensie en voor Ontwikkelingssamenwerking dank ik U voor Uw Advies "De doodstraf en de Rechten van de Mens - Recente Ontwikkelingen", ons toegezonden bij brief van 8 april jl.

Het advies bevat een helder overzicht van de recente ontwikkelingen op het terrein van de doodstraf sedert de Regering haar standpunt neerlegde in de notitie van 20 maart 1990. Hieraan verbindt U een aantal beleidsaanbevelingen, waarin ik mij in het algemeen kan vinden. Zoals U weet is het Nederlandse beleid onverkort gericht op de algehele afschaffing van de doodstraf. Aangezien dit nog niet is bereikt wordt, waar mogelijk, in ieder geval gestreefd naar een moratorium dan wel naar een zo beperkt mogelijke toepassing, in overeenstemming met internationale normstelling op dit punt. In de nota van 1990 wordt gesteld dat de Regering de doodstraf als een mensenrechtenprobleem ziet, waarvan niet op korte of middellange termijn een oplossing mag worden verwacht. Alhoewel zich na de nota een aantal positieve ontwikkelingen heeft voorgedaan, is deze visie nog steeds actueel.

Een aantal specifieke opmerkingen betreft de volgende punten.

1. In het licht van het hierboven gestelde deel ik Uw visie ten aanzien van een geleidelijke ontwikkeling naar een verbod op de doodstraf. De positieve ontwikkelingen in deze richting worden krachtig ondersteund. U signaleert echter ook een aantal negatieve ontwikkelingen op dit terrein. Daarbij dient in aanmerking te worden genomen dat de discussie over het wel of niet handhaven van de doodstraf in het interne rechtssysteem van landen gevoelige elementen als "binnenlandse aangelegenheden" en "cultuurverschillen" omvat. In de praktijk dient daar dan ook rekening mee te worden gehouden, willen inspanningen van Nederland en gelijkgezinde landen om tot algehele afschaffing te komen, niet contraproductief werken. In dit verband wordt dan ook met belangstelling uitgekeken naar Uw advies inzake de universaliteit van mensenrechten en de culturele verscheidenheid.

2. Zoals bekend wordt het Nederlands mensenrechtenbeleid, waaronder het beleid inzake de doodstraf, zoveel mogelijk in EU-verband uitgedragen. Recentelijk is in EU-verband besloten tot een intensivering van het doodstrafbeleid. Daartoe is een document opgesteld waarin richtlijnen voor uit te voeren demarches staan vermeld, alsmede andere stappen die kunnen bijdragen tot het doel van uiteindelijke afschaffing van de doodstraf. In algemene demarches zal steeds een oproep tot algehele afschaffing van de doodstraf worden gedaan, of tenminste een oproep tot het instellen van een moratorium. Waar de doodstraf nog steeds wordt toegepast zal er op worden aangedrongen de toepassing in toenemende mate te beperken, in overeenstemming met een aantal minimumstandaarden. Deze staan ook in het document vermeld en omvatten de gevallen die in Uw advies als schending van algemeen aanvaarde internationale normen worden aangemerkt.

Waar nodig zal de EU ook aandringen op (meer) openheid t.a.v. de toepassing van de doodstraf. Bij het uitvoeren van demarches zal rekening gehouden moeten worden met de situatie in het land zelf. Zo zal het bv. niet zoveel zin hebben in landen waar de doodstraf op reguliere wijze in strijd met internationaal aanvaarde normen wordt toegepast, in elk individueel geval een demarche uit te voeren. In dergelijke gevallen zal eerder naar periodieke algemene of andere initiatieven in internationale fora moeten worden omgezien.

3. Andere initiatieven van de EU omvatten bevordering van toetreding tot de relevante verdragen -mondiaal en regionaal-, het opbrengen van de kwestie van de doodstraf in alle relevante internationale fora en het aanbieden van bilaterale en multilaterale samenwerking (ook samenwerking met ngos) , onder meer ten behoeve van een goede rechtsgang.

Aangezien het EU-beleid voldoende aanknopingspunten biedt om het Nederlandse beleid op het terrein van de doodstraf uit te dragen, zal de Regering voornamelijk van dit kanaal gebruik maken. Intensivering van het EU-doodstrafbeleid heeft in de afgelopen maanden onder meer geleid tot demarches in Botswana (voltrekking van de doodstraf na een de facto moratorium van twee jaar); Filippijnen (eerste executie na de herinvoering van de doodstraf in 1994); VS (minderjarigheid van betrokkene ten tijde van het plegen van het misdrijf); Rwanda en Libanon (publieke executies). In Azerbaidjzan en Estland werd de afschaffing van de doodstraf verwelkomd.

de minister van buitenlandse zaken